

BESLISSING D.D 15 SEPTEMBER 2023 TEN AANZIEN VAN Y

De sanctiecommissie van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (hierna “de FSMA”)

I. Procedure

1. Op 13 januari 2022 opende de secretaris-generaal, met toepassing van artikel 56 van de wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren (hierna: “WTB”), een onderzoek naar mogelijke inbreuken op artikel 27 WTB en op de verplichtingen, opgenomen in de norm van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren van 30 augustus 2007 voor permanente vorming (hierna “de Norm PV”) door Y (hierna ook “de partij” of “partij”) in de periode 2017-2019, rekening houdende met de door het College op 25 maart 2021 opgelegde hersteltermijn die verstreek op 25 oktober 2021.
2. De secretaris-generaal stuurde op 10 oktober 2022 haar voorlopig onderzoeksverslag van dezelfde datum, dat het relaas der feiten en de voorlopige vaststellingen met betrekking tot het onderzoek naar mogelijke inbreuken op artikelen 27 en 29, § 1, WTB en artikel 5, § 3, 1° en 2°, van de Norm PV bevat, overeenkomstig artikel 56, § 1/2, WTB naar de partij. Partij heeft geen opmerkingen bij het voorlopig onderzoeksverslag gemaakt. Het definitief onderzoeksverslag dateert van 9 januari 2023.
3. Op 16 februari 2023 stelde het comité van het college van toezicht op de bedrijfsrevisoren (hierna “het College”) partij in kennis van zijn beslissing om, met toepassing van artikel 58 WTB, een procedure voor de sanctiecommissie in te stellen die kan leiden tot de oplegging van een administratieve maatregel of een administratieve geldboete, van de grieven die door het College tegen haar in aanmerking werden genomen (inclusief de gevorderde sanctie) en van het definitief onderzoeksverslag van de secretaris-generaal. Diezelfde dag maakte het College tevens de kennisgeving van de grieven over aan de voorzitter van de sanctiecommissie van de FSMA.
4. Op 20 februari 2023 heeft de voorzitter van de sanctiecommissie met een aangetekend schrijven partij uitgenodigd om een kopie van de dossierstukken te verkrijgen. Op 23 februari 2023 heeft de voorzitter van de sanctiecommissie partij met een aangetekend schrijven kennisgegeven van de samenstelling van de zetel, van de procedurekalender en van de datum van de hoorzitting. Op 23 maart 2023 heeft de voorzitter van de sanctiecommissie partij met een

aangetekend schrijven herinnerd aan de twee voormelde brieven. Op 4 april 2023 bezorgde het secretariaat van de sanctiecommissie een kopie van de dossierstukken aan partij.

5. Schriftelijke bemerkingen, onder de vorm van een brief met datum 8 april 2023, werden neergelegd door partij op 11 april 2023. Het College legde een schriftelijke memorie, alsook twee aanvullende stukken, neer op 22 mei 2023. Partij legde op 21 juni 2023 een memorie van antwoord neer, alsook zeven stukken en een inventaris. Partij werd tijdens de hoorzitting van 28 juni 2023 door de sanctiecommissie gehoord. De secretaris-generaal verwees naar het feitenrelaas, zoals vervat in haar definitief onderzoeksverslag. Daarna lichtte de ondervoorzitter van het College en de door het College aangestelde advocaat de grieven van het College toe, met inbegrip van zijn standpunt met betrekking tot de gevorderde sanctie. Vervolgens lichtte partij haar verweer toe.

II. Toepasselijke regelgeving

6. Artikel 27 WTB bepaalt:

“De bedrijfsrevisor-natuurlijk persoon zet zijn permanente vorming op continue wijze voort om zijn theoretische kennis, zijn beroepsbekwaamheden en zijn beroepsethiek op een voldoende peil te houden.”

7. Artikel 5, § 1, en § 3, 1° en 2°, van de Norm PV bepalen:

“Artikel 5

§ 1. Volgende activiteiten bedoeld in artikel 1, § 1, onder de in artikel 4 bedoelde vakgebieden, dragen bij tot de permanente vorming van de bedrijfsrevisor, onder voorbehoud van hun relevantie:

1. *seminaries en studiedagen georganiseerd door het Instituut;*
2. *seminaries en studiedagen georganiseerd door het revisorenkantoor ten behoeve van zijn bedrijfsrevisoren, na voorafgaandelijke goedkeuring van het programma door de Raad, desgevallend bij volmacht;*
3. *seminaries en studiedagen georganiseerd door universiteiten, instellingen van hoger onderwijs, verenigingen of opleidingsdeskundigen;*
4. *voorbereiding van lessen, voordrachten en technische publicaties;*
5. *medewerking aan congressen en technische commissies;*
6. *individuele vorming door persoonlijke studie en lectuur en opleidingen op afstand.*

§ 3. *In het jaarlijks programma van permanente vorming is het aan te bevelen voorrang te geven aan activiteiten van permanente vorming die buiten het revisorenkantoor worden georganiseerd. Bij het opstellen van zijn programma inzake permanente vorming zal de bedrijfsrevisor op driejaarlijkse basis zoals vermeld in artikel 1, trachten het volgende evenwicht in acht te nemen:*

1° *seminaries en studiedagen vermeld onder de punten 1, 2, 3 van § 1, vertegenwoordigen minimum 70 % van het minimum vereiste aantal uren zoals voorzien in artikel 1, hetzij minstens 84 uren op driejaarlijkse basis;*

2° *een minimum van acht uren per jaar (hetzij twee halve dagen) moet worden gekozen uit het door het Instituut aangeboden vormingspakket.*

8. Artikel 29, § 1, WTB bepaalt:

“Het is de bedrijfsrevisor niet toegestaan om werkzaamheden uit te oefenen of daden te stellen die onverenigbaar zijn met hetzij de waardigheid, de rechtschapenheid of de kiesheid, hetzij de onafhankelijkheid van zijn functie.”

9. Artikel 59, § 1, WTB bepaalt:

“§ 1. Onverminderd de overige maatregelen bepaald door deze wet, is de sanctiecommissie van de FSMA het bevoegde orgaan voor het opleggen van administratieve maatregelen en geldboetes bij een inbreuk op de toepasselijke wettelijke, reglementaire en normatieve bepalingen. Onverminderd de overige maatregelen waarvan sprake in deze wet, kan de sanctiecommissie van de FSMA, indien zij, overeenkomstig artikel 58 en met naleving van de procedure als bedoeld in hoofdstuk III, afdeling 5, van de wet van 2 augustus 2002, met uitzondering van de artikelen 70 en 71, een inbreuk vaststelt op de toepasselijke wettelijke, reglementaire en normatieve bepalingen, de volgende maatregelen nemen ten aanzien van de bedrijfsrevisoren, auditors of auditorganisaties van een derde land en

— met betrekking tot de bepaling onder 6°, ten aanzien van een lid van het leidinggevend of bestuursorgaan van een organisatie van openbaar belang, en

— met betrekking tot de bepaling onder 8°, ten aanzien van de persoon die de beroepswerkzaamheid van bedrijfsrevisor uitoefent in België, zonder daartoe erkend te zijn:

1° een waarschuwing;

2° een berisping;

3° een openbare verklaring op de website van de FSMA, waarin de naam van de voor de inbreuk verantwoordelijke persoon en de aard van de inbreuk worden vermeld;

4° een tijdelijk verbod van maximaal drie jaar voor de bedrijfsrevisor, het geregistreerde auditkantoor of de vaste vertegenwoordiger om iedere beroepsmatige dienstverlening of bepaalde dienstverlening te verrichten;

5° een openbare verklaring dat het controleverslag niet voldoet aan de eisen van artikel 28 van de richtlijn 2006/43/EG of, in voorkomend geval, van artikel 10 van verordening (EU) nr. 537/2014;

6° een tijdelijk verbod van maximaal drie jaar voor een lid van een bedrijfsrevisorenkantoor of van een leidinggevend of bestuursorgaan van een organisatie van openbaar belang om functies in bedrijfsrevisorenkantoren of organisaties van openbaar belang te bekleden;

7° de intrekking van de hoedanigheid van bedrijfsrevisor;

8° een administratieve geldboete die niet meer mag bedragen dan 2.500.000 euro voor hetzelfde feit of geheel van feiten. Wanneer de inbreuk de overtreder een vermogensvoordeel heeft opgeleverd of hem in staat heeft gesteld een verlies te vermijden, mag dit maximum worden verhoogd tot het drievoud van het bedrag van dat voordeel of dat verlies.

De tijdelijke schorsingen als bedoeld in de bepalingen onder 4° en 6° gaan in op de dag waarop die schorsing ter kennis wordt gebracht van de persoon die wordt geschorst.

Wanneer de sanctiecommissie een in de bepaling onder 4° bedoeld tijdelijk verbod oplegt aan een bedrijfsrevisor, geregistreerd auditkantoor of vaste vertegenwoordiger, die (dat) zich, op de dag van de kennisgeving van dat tijdelijke verbod, voorlopig van iedere beroepsmatige dienstverlening of van bepaalde dienstverlening onthoudt ingevolge een in artikel 57, § 1, derde lid, 3°, bedoelde aanmaning om zich voorlopig van iedere beroepsmatige dienstverlening of van bepaalde dienstverlening te onthouden, dat op grond van dezelfde feiten is uitgesproken, wordt het opgelegde tijdelijke verbod geacht te zijn ingegaan op de dag van de kennisgeving van de aanmaning om zich tijdelijk van iedere beroepsmatige dienstverlening of van bepaalde dienstverlening te onthouden.

De sanctiecommissie stelt het College in kennis van de op basis van dit artikel genomen beslissingen."

III. Tenlasteleggingen en voorstel van sanctie vanwege het comité van het college van toezicht op de bedrijfsrevisoren

10. Het College sluit zich in zijn kennisgeving van de grieven aan bij de vaststellingen van de secretaris-generaal in haar definitief onderzoeksverslag

van 9 januari 2023 ten aanzien van partij (inbreuk op artikelen 27 en 29, § 1, WTB en op artikel 5, § 3, 1° en 2°, van de Norm PV).

Het onderzoeksverslag concludeert vooreerst dat partij artikel 5, § 3, 1° en 2°, van de Norm PV schendt (definitief onderzoeksverslag, randnummer 20). Partij schendt volgens het onderzoeksverslag artikel 5, § 3, 1°, van de Norm PV door slechts 44 uren opleiding in de eerste drie categorieën, vermeld in artikel 5, § 1, van de Norm PV, te volgen tijdens de periode 2017-2019, daar waar er 84 uren vereist zijn. Partij schendt volgens het onderzoeksverslag artikel 5, § 3, 2°, van de Norm PV door slechts 3 uren opleiding bij het IBR te volgen tijdens het jaar 2021, daar waar er 8 uren vereist zijn.

Het concludeert vervolgens dat partij in de periode 2017-2019 en in 2021 een inbreuk pleegde op artikel 27 WTB door haar permanente vorming niet op continue wijze voort te zetten om haar theoretische kennis, haar beroepsbekwaamheden en haar beroepsethiek op een voldoende peil te houden (definitief onderzoeksverslag, randnummer 28).

Het besluit tot slot dat deze inbreuken op de vereiste van permanente vorming tevens een inbreuk vormen op het verbod om daden te stellen die onverenigbaar zijn met de waardigheid, rechtschapenheid of kiesheid verbonden aan de functie van bedrijfsrevisor, vervat in artikel 29, § 1, van de WTB (definitief onderzoeksverslag, randnummers 29-34). Door bewust niet te voldoen aan een essentiële verplichting die geldt voor elke drager van de titel van bedrijfsrevisor (te weten: de verplichting inzake permanente vorming), gedurende meerdere jaren en zelfs nadat een hersteltermijn werd opgelegd door het College, zou partij het vertrouwen van het publiek in het beroep van bedrijfsrevisor en de deskundigheid die daarbij hoort, schenden. Aldus zou partij reglementaire bepalingen veronachtzamen die een veruitwendiging vormen van een kernwaarde van het beroep/een essentiële pijler van het beroep vormen. Het zou tevens een miskennis inhouden van de fundamentele verplichting tot naleving van de toezichts- en controletaak waarmee het College door de wet is belast.

11. Het College stelt voor om de hoedanigheid van bedrijfsrevisor van partij in te trekken en om partij een administratieve geldboete op te leggen van 6.250 euro, rekening houdend met de aard van de ten laste gelegde feiten, de betrokken bedrijfsrevisor, de omstandigheden waarin de feiten zijn gepleegd, de goede werking van het bedrijfsrevisoraat en van de bedrijfsrevisoren in het algemeen, het algemeen belang en de weerslag van de inbreuk en de bestraffing op het gedrag of de werking van andere bedrijfsrevisoren (kennisgeving van de grieven, pagina 2). Het College wijst op de vertrouwensfunctie van de bedrijfsrevisor en het daaruit voortvloeiende strenge verwachtingspatroon. Het houdt rekening met het blanco sanctieverleden van partij en met de eventuele negatieve gevolgen die kunnen voortvloeien uit het opleggen van een sanctie. Het houdt tevens rekening met volgende verzwarende omstandigheden: het bewust niet voldoen aan een essentiële verplichting gedurende meerdere jaren en op verschillende, door de

Norm PV, opgelegde niveaus (waaruit een algemene onwil zou blijken om de nodige opleiding te volgen); voortzetting van de inbreuken na tussenkomst van de secretaris-generaal en van het College, gebrek aan herstel tijdens de opgelegde hersteltermijn (waaruit een manifest misprijzen ten aanzien van de toezichthouder zou blijken); ten onrechte voorhouden dat enkel in het jaar 2017 de verplichtingen inzake de permanente vorming niet werden nageleefd en dat deze inbreuken nadien werden gecompenseerd. Tot slot benadrukt het College dat partij geen financieel voordeel mag halen uit het niet deelnemen aan de vereiste permanente vorming en dat de opgelegde sancties een voldoende ontradend karakter moeten hebben om soortgelijke misbruiken in de toekomst te voorkomen.

Het stelt tevens voor om de beslissing nominatief bekend te maken gedurende vijf jaar. Daartoe verwijst het College naar de algemene regel vervat in artikel 72, § 3, vierde lid, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten en wijst het erop dat geen van de drie, in het vijfde lid van dezelfde paragraaf van voornoemd wetsartikel, strikt omschreven uitzonderingen op deze algemene regel van toepassing zijn (kennisgeving van de grieven, pagina 4). Ter verantwoording van de voorgestelde duur van de nominatieve bekendmaking (vijf jaar) wordt verwezen naar de minimale periode van bekendmaking vervat in het zesde lid van dezelfde paragraaf van voornoemd wetsartikel en naar een aantal algemene overwegingen betreffende het belang van een nominatieve bekendmaking. Zo is het College onder meer van oordeel dat de nominatieve bekendmaking doorslaggevend is voor de educatieve functie van de administratieve sanctie, van belang is om het publiek te waarschuwen, bijdraagt tot de preventieve werking van de administratieve sanctie/resulteert in een grotere regelnaleving, alsook bijdraagt tot het vertrouwen dat overtreders daadwerkelijk worden gesanctioneerd.

IV. Feiten

12. Y is sinds ... ingeschreven in het openbaar register van de bedrijfsrevisoren, met Nederlands als gekozen taalgroep. Sinds ... staat zij geregistreerd als "tijdelijk verhinderd. ...
13. Uit een onderzoek van het college van toezicht op de bedrijfsrevisoren in 2020 naar de naleving van de Norm PV door de bedrijfsrevisoren voor de periode 2017-2019 bleek dat partij 44 uren seminars en studiedagen als vermeld onder punten 1 tot 3 van de eerste paragraaf van artikel 5 van de Norm PV, heeft geregistreerd (definitief onderzoeksverslag, randnummer 4 en stuk 1, inventaris College). Daarnaast werden er voor dezelfde periode nog 140 andere vormingsuren geregistreerd door partij, waarvan 72 uren in de categorieën vermeld in punten 4 en 5 van artikel 5, § 1, van de Norm PV en 68 uren in de categorie vermeld in punt 6 van dezelfde paragraaf van hetzelfde artikel van dezelfde norm.

Op 14 september 2020 deelde de secretaris-generaal aan partij mee dat zij niet voldeed aan de Norm PV voor de periode 2017-2019. De secretaris-generaal verzocht partij om ten laatste op 31 oktober 2020 de vormingsattesten voor de ontbrekende vormingsuren over te maken, mocht het overzicht onvolledig zijn. In het andere geval werd aan de betrokken bedrijfsrevisor de mogelijkheid gegeven om de redenen mee te delen waarom de minimale vormingsuren niet konden gerespecteerd worden (stuk 2, inventaris College).

Ofschoon partij de goede ontvangst van dit schrijven bevestigde op 14 september 2020 (stuk 3, inventaris College), antwoordde zij niet tijdig. Op 27 januari 2021 ontving zij een herinnering met het verzoek tegen 15 februari 2021 te antwoorden (stuk 3, inventaris College).

Partij antwoordde op 13 februari 2021 als volgt: *“Mijn excuses dat ik laattijdig reageer op uw bijkomende vraag rond permanente vorming.*

Ik heb begrepen dat ik niet voldoe aan het gemiddelde van 84 uren aan professionele seminarie en studiedagen.

Als niet actief bedrijfsrevisor, is het niet evident om bij mijn huidig werkgever de mogelijkheid te bekomen om naar opleidingen te gaan die niet rechtstreeks kunnen toegepast worden in mijn huidige job.

Jaarlijks probeer ik wel alle opleidingen van het ibr te volgen die met recht, belasting en esr te maken hebben, maar helaas heb ik dan al veel krediet bij mijn werkgever opgebruikt.

Ik heb het even opgezocht, en ik heb vastgesteld dat door omstandigheden dit in 2017 niet gelukt is. Dit heb ik wel in de daaropvolgende jaren gecompenseerd.

Ik probeer het ontbreken van vorming via professionele instanties zoveel mogelijk op te vangen door het lezen van de boeken die ik van het ibr ontvang alsook andere vaklectuur.

Hopend u hiermede voldoende te hebben geïnformeerd, verblijf ik,” (stuk 4, inventaris College).

Met een brief van 25 maart 2021 legde het College partij een hersteltermijn op teneinde haar in staat te stellen om, tijdens de lopende periode van drie jaar gevolgde opleidingen, bij voorrang het vastgestelde tekort aan haar verplichtingen inzake permanente vorming weg te werken, door het College uiterlijk op 25 oktober 2021 vormingsattesten te sturen van 40 uren vorming als vermeld onder punten 1 tot 3 van de eerste paragraaf van artikel 5 van de Norm PV (stuk 6, inventaris College). Op 5 oktober 2021 werd partij in dit verband een herinnering gestuurd (stuk 7, inventaris College). Partij heeft geen vormingsattesten overgemaakt. Op 26 oktober 2021 bleek dat partij in de periode 2020 tot 26 oktober 2021 29,5 vormingsuren als vermeld onder punten 1 tot 3 van de eerste paragraaf van artikel 5 van de Norm PV, had gevolgd (stuk 8a, inventaris College).

Op 9 januari 2023 (datum van het definitief onderzoeksverslag) bleek dat partij voor de periode 2020-2022 gemiddeld 34,5 uren per jaar besteedde aan activiteiten die bijdragen tot haar blijvende professionele ontwikkeling, en in het jaar 2022 0 uur (definitief onderzoeksverslag, randnummer 16 en stuk 14, inventaris College). Voor de periode 2020-2022 bleek dat partij in de jaren 2020, 2021 en 2022 29,5 uren seminars en studiedagen als vermeld onder punten 1 tot 3 van de eerste paragraaf van artikel 5 van de Norm PV, heeft geregistreerd (definitief onderzoeksverslag, randnummer 16 en stuk 14, inventaris College). Uit het overzicht van, per 9 januari 2023, door partij geregistreerde vormingsuren blijkt tevens dat zij in het jaar 2021 3 vormingsuren heeft gevolgd uit het door het IBR aangeboden vormingspakket en in het jaar 2022 0 uur (definitief onderzoeksverslag, randnummer 16 en stuk 14, inventaris College). Daarnaast werden er in 2020 nog 50 vormingsuren geregistreerd door partij in de categorieën vermeld in punten 4, 5 en 6 van artikel 5, § 1, van de Norm PV, en in 2021 nog 24 vormingsuren in dezelfde categorieën (definitief onderzoeksverslag, randnummer 16 en stuk 14, inventaris College).

14. Op 20 april 2023 verzocht partij het IBR schriftelijk om met onmiddellijke ingang haar hoedanigheid van bedrijfsrevisor in te trekken (stuk 5, inventaris partij). Reeds in haar schriftelijke bemerkingen van 8 april 2023 schoof partij een vrijwillige intrekking van haar hoedanigheid als bedrijfsrevisor naar voor als een gewenste manier om de opgestarte sanctieprocedure snel te beëindigen.

Met een brief van 27 april 2023 gaf het College partij kennis dat hij zich tegen de intrekking van de hoedanigheid verzet zolang de voor de sanctiecommissie geopende procedure niet is afgerond (stuk 21, inventaris College).

V. Beoordeling door de sanctiecommissie

V.1. Wat betreft de grief inzake de aangevoerde schending van artikel 5, § 3, 1° en 2°, van de Norm PV

15. De sanctiecommissie dient vooreerst te oordelen of partij een inbreuk heeft gepleegd op artikel 5, § 3, 1° en 2°, van de Norm PV.

Daartoe moet worden bewezen,

- wat betreft de aangevoerde inbreuk op artikel 5, § 3, 1°, van de Norm PV: dat partij op driejaarlijkse basis, met name in de periode 2017-2019, niet minstens 84 uren seminars en studiedagen vermeld onder de punten 1, 2, 3 van artikel 5, § 1, van de Norm PV, heeft gevolgd;
- wat betreft de aangevoerde inbreuk op artikel 5, § 3, 2°, van de Norm PV: dat partij, op driejaarlijkse basis beschouwd, niet gemiddeld minimum acht uren per jaar opleiding bij het IBR heeft gevolgd of in totaal 24 uren.

16. Het College verwijst vooreerst naar de argumenten opgenomen in het definitief onderzoeksverslag (schriftelijke memorie College, randnummer 1). Deze argumentatie werd samengevat in de tweede alinea van randnummer 10 van deze beslissing. Het stelt bovendien vast dat partij de inbreuken inzake permanente vorming niet betwist, maar louter een aantal, beweerdelijk verzachtende omstandigheden aanhaalt (schriftelijke memorie College, randnummer 3).
17. Partij erkent dat ze er als tijdelijk verhinderd bedrijfsrevisor in de periode 2017-2019 niet in geslaagd is om voldoende uren opleiding als vermeld onder punten 1 tot 3 van de eerste paragraaf van artikel 5 van de Norm PV, te volgen en er niet in geslaagd is om haar achterstand recht te zetten, waardoor zij ook in 2021 onvoldoende uren (specifieke) permanente vorming volgde, in het bijzonder slechts 3 uren als vermeld in artikel 5, § 1, 1°, van de Norm PV (schriftelijke bemerkingen partij, p. 2). Zij erkent *“vanaf 2021 geen enkele investering meer gedaan te hebben in opleidingen, ondanks de herinneringsbrieven (...) om dit recht te zetten”* (schriftelijke bemerkingen partij, p. 2).

Partij betoogt dat zij gedurende de eerste jaren van haar inmiddels reeds ... jaar durende statuut van tijdelijk verhinderd bedrijfsrevisor de nodige inspanning heeft gedaan om aan de vereisten rond permanente vorming te voldoen, maar geeft toe dat het, naargelang de jaren verstreken en haar professionele verantwoordelijkheden toenamen, steeds moeilijker werd om nog de nodige opleidingsuren te kunnen volgen. Zij verklaart dat het voor haar, door de combinatie van de toegenomen professionele verantwoordelijkheden met de zorg voor haar gezin met ... kinderen, de laatste 5 jaren onmogelijk was om nog aan alle verplichtingen inzake permanente vorming te voldoen. In 2020 en 2021 werd dit (zo mogelijk) nog moeilijker door de covid-pandemie.

Zij benadrukt dat zij dit niet bewust zou hebben gedaan en ook nooit de toezichthouder heeft willen misleiden. In dit verband wijst zij er, meer in het bijzonder, op dat de compensatie, inhaaloperatie of herstel sinds 2017 waarvan sprake in haar e-mail van 13 februari 2021 (stuk 4, inventaris College) louter slaat op de vormingsuren zoals bedoeld in artikel 5, § 1, 1°, Norm PV (seminaries en studiedagen georganiseerd door het IBR).

18. De sanctiecommissie is, op grond van de hieronder uiteengezette motieven, van oordeel dat partij een inbreuk heeft gepleegd op artikel 5, § 3, 1°, van de Norm PV, doch niet op artikel 5, § 3, 2°, van dezelfde norm.

18.1.

Vooreerst dient te worden beoordeeld of partij kan worden verweten dat zij op driejaarlijkse basis, in de periode 2017-2019, niet minstens 84 uren seminars en studiedagen vermeld onder de punten 1, 2, 3 van artikel 5, § 1, van de Norm PV, heeft gevolgd.

Uit het feitenrelaas (in het bijzonder het overzicht van de door partij geregistreerde vormingsuren voor de periode 2017-2019, zoals weergegeven

in randnummer 4 van het definitief onderzoeksverslag en stuk 1, inventaris (College) blijkt, en dit wordt niet betwist, dat partij in de periode 2017-2019 slechts 44 uren seminars en studiedagen als vermeld onder punten 1 tot 3 van de eerste paragraaf van artikel 5 van de Norm PV, heeft gevolgd, daar waar artikel 5, § 3, 1°, van de Norm PV vereist dat minstens 84 vormingsuren op driejaarlijkse basis worden gevolgd in deze categorieën. Het ontbreekt partij in de betrokken periode dus aan 40 vormingsuren in de categorieën vermeld onder de punten 1, 2, 3 van artikel 5, § 1, van de Norm PV.

Dit tekort voor de periode 2017-2019 ten aanzien van het, op grond van artikel 5, § 3, 1°, van de Norm PV, verplichte minimaal te volgen aantal uren opleiding of vorming in bepaalde categorieën (categorieën 1 tot 3, vermeld onder punten 1 tot 3 van artikel 5, § 1, Norm PV), kan niet worden verschoond door de drukte van het leven (de combinatie van een veeleisende job en een gezin) en covid in te roepen. Alle bedrijfsrevisoren, ongeacht of zij tijdelijk verhinderd zijn of niet en ongeacht de drukte die zij ervaren in hun leven, moeten de vereisten van de Norm PV volgen. Gelet op de doelstellingen van algemeen belang die bij het naleven van de verplichtingen inzake permanente vorming op het spel staan, kan van een bedrijfsrevisor (ook al is hij tijdelijk verhinderd) immers worden verwacht dat hij zich zo organiseert dat hij erin slaagt om, zelfs in combinatie met een drukke professionele carrière en een gezin met meerdere kinderen, toch ten minste de minimaal voorgeschreven uren opleiding te volgen. Evenzo verantwoordt het belang van het volgen van de verplichte permanente vorming teneinde een voldoende peil qua beroepskennis en -ethiek te garanderen, dat van iedere bedrijfsrevisor, ook in de periode 2020-2021, ondanks de covidpandemie, toch werd verwacht dat hij de nodige inspanningen qua vorming zou leveren om aan de minimumvereisten te voldoen. Ook al was het moeilijker, het was niet onmogelijk en de in het geding zijnde doelstellingen van algemeen belang die gepaard gaan met de verplichtingen inzake permanente vorming vereisen in dergelijk geval een extra inspanning.

(Volledigheidshalve wordt nog opgemerkt dat de door het College op 25 maart 2021 geboden kans om deze inbreuk te herstellen, niet werd benut (*supra*, randnummer 13, voorlaatste alinea van deze beslissing).)

Bijgevolg staat de verwijtbare inbreuk van partij in de periode 2017-2019 op artikel 5, § 3, 1°, van de Norm PV, vast.

18.2

Vervolgens dient te worden beoordeeld of partij kan worden verweten dat zij op driejaarlijkse basis beschouwd, in de periode 2017-2019 of, desgevallend, in de periode 2018-2021, niet gemiddeld minimum acht uren per jaar opleiding bij het IBR heeft gevolgd of in totaal 24 uren op driejaarlijkse basis, en zich derhalve schuldig maakte aan een inbreuk op artikel 5, § 3, 2°, van de Norm PV.

Voor de periode 2017-2019 volgde partij op driejaarlijkse basis 44 uren uit het door het IBR aangeboden vormingspakket (definitief onderzoeksverslag,

randnummer 4 en stuk 1, inventaris College): 4 uren in 2017, 20 uren in 2018 en 20 uren in 2019. Voor deze periode is er dan ook geen sprake van een inbreuk op artikel 5, § 3, 2°, van de Norm PV. Voor alle duidelijkheid wordt hier nog aan toegevoegd dat dergelijke inbreuk voor de periode 2017-2019 door het College ook niet ten laste wordt gelegd van partij.

De sanctiecommissie treedt het College niet bij dat de loutere vaststelling dat partij in het jaar 2021 slechts 3 door het IBR georganiseerde vormingsuren volgde, zou volstaan om een inbreuk te bewijzen op artikel 5, § 3, 2°, van de Norm PV. De sanctiecommissie hanteert de voor partij minst strenge interpretatie van de Norm PV waarbij de woorden “op driejaarlijkse basis”, zoals vermeld in de eerste alinea van de derde paragraaf van artikel 5 van de Norm PV, in combinatie met de bewoordingen van artikel 5, § 3, 2°, van dezelfde norm, voor de vaststelling van een inbreuk vergen dat niet gemiddeld minimum acht uren per jaar opleiding of vorming bij het IBR werd gevolgd of in totaal 24 uren op driejaarlijkse basis.

Zowel voor de periode 2018-2020 (58,5 geregistreerde vormingsuren in categorie 1) als voor de periode 2019-2021 (de laatste driejaarlijkse periode die volkomen binnen het temporeel toepassingsgebied van de Norm PV valt, waarin 41,5 vormingsuren in categorie 1 werden geregistreerd) werden meer dan de vereiste 24 uren geregistreerd. Dat in 2021 slechts 3 uren opleiding georganiseerd door het IBR werden gevolgd, volstaat niet om, op driejaarlijkse basis, voor de periode 2019-2021 een inbreuk vast te stellen. Gemiddeld werden in deze periode immers jaarlijks 13,83 vormingsuren georganiseerd door het IBR gevolgd.

Voor de periode 2020-2022 zou wel een tekort kunnen worden vastgesteld aangezien er dan, op basis van de cijfers vervat in randnummer 9 van de schriftelijke memorie van het College, slechts 21,5 vormingsuren in categorie 1 werden geregistreerd: 18,5 in 2020, 3 in 2021 en 0 in 2022. De Norm PV is echter niet meer van toepassing op het jaar 2022. Vanaf 1 januari 2022 is de norm permanente vorming van 17 juni 2021 van toepassing.

Ofschoon deze norm strenger is dan de Norm PV op dit punt (vereiste aantal uren vorming georganiseerd door het IBR) aangezien artikel 9 van deze norm bepaalt dat “*elke bedrijfsrevisor elk kalenderjaar minstens 8 vormingsuren van categorie 1 in zijn permanent vormingsprogramma moet integreren.*”, acht de sanctiecommissie het toch niet aangewezen om ambtshalve een inbreuk in 2022 op artikel 9 van voornoemde norm van 17 juni 2021 vast te stellen, op grond van het feitenrelaas van dit dossier. Immers noch in de kennisgeving van de grieven, noch in de uitgewisselde schriftelijke bemerkingen en memories, noch tijdens de hoorzitting werd er een inbreuk op de norm permanente vorming van 17 juni 2021, die met ingang van 1 januari 2022 de Norm PV vervangt, opgeworpen of ter sprake gebracht. Met deze nieuwe norm wordt dan ook overigens, bij de beoordeling van dit dossier, geen rekening gehouden.

Aangezien in de beschouwde periode van 2017 tot en met 2021, partij op driejaarlijkse basis gemiddeld minimum acht uren per jaar opleiding of vorming georganiseerd door het IBR heeft gevolgd, is er geen sprake van een toerekenbare inbreuk op artikel 5, § 3, 2°, van de Norm PV.

V.2. Wat betreft de grief inzake de aangevoerde schending van artikel 27 WTB

19. De sanctiecommissie dient vervolgens te oordelen of partij een inbreuk heeft gepleegd op artikel 27 WTB.
20. Het College voert aan dat partij in de periode 2017-2019 en in 2021 een inbreuk pleegde op artikel 27 van de WTB door haar permanente vorming niet op continue wijze voort te zetten om haar theoretische kennis, haar beroepsbekwaamheden en haar beroepsethiek op een voldoende peil te houden (definitief onderzoeksverslag, randnummer 28).
21. Partij voert geen bijzonder verweer met betrekking tot deze grief of tenlastelegging. Het verweer inzake de verweten inbreuken vervat in haar schriftelijke bemerkingen (wezenlijk een erkenning van het niet naleven van de verplichtingen inzake permanente vorming) maakt geen onderscheid tussen de grieven betreffende de Norm PV en deze betreffende artikel 27 WTB. Dit verweer werd reeds samengevat in randnummer 17 van deze beslissing en er wordt hier, voor zover als nodig, terugverwezen naar dit randnummer.

Volledigheidshalve kan hier nog aan worden toegevoegd dat partij, in antwoord op randnummer 8 van de schriftelijke memorie van het College, erop wijst dat het niet correct is te beweren dat partij op eender welk moment haar revisorale opdrachten kan hernemen van zodra zij niet langer tijdelijk verhinderd is (schriftelijke memorie van antwoord partij, p. 4). Zij moet daartoe eerst slagen in een mondelinge proef af te leggen voor een jury.

22. De sanctiecommissie is van oordeel dat partij een inbreuk heeft gepleegd op artikel 27 WTB.

Zij is immers van oordeel dat zulks voortvloeit uit de onder V.1. van deze beslissing vastgestelde inbreuk op artikel 5, § 3, 1°, van de Norm PV. Indien de bedrijfsrevisor kan worden verweten dat hij een inbreuk heeft gepleegd op bepalingen van de Norm PV die een minimumaantal, in onderscheiden categorieën, te volgen uren permanente vorming verplicht stellen, dan staat tevens vast dat hij zijn permanente vorming niet op continue wijze heeft voortgezet om zijn theoretische kennis, beroepsbekwaamheden en beroepsethiek op een voldoende peil te houden.

Doordat partij kan worden verweten over de periode 2017-2019 niet het minimaal verplichte aantal uren seminars en studiedagen vermeld onder de punten 1, 2, 3 van artikel 5, § 1, van de Norm PV, te hebben gevolgd, schendt zij eveneens dit artikel 27 WTB.

Naar huidig, en ten tijde van de feiten, toepasselijk recht, in het bijzonder artikel 30, § 3, WTB, staat vast dat er op het vlak van vereisten inzake permanente vorming geen onderscheid wordt gemaakt tussen actieve en tijdelijk verhinderde bedrijfsrevisoren. Artikel 27 WTB is evenzeer en in dezelfde mate van toepassing op de bedrijfsrevisor die tijdelijk verhinderd is, als op de actieve bedrijfsrevisor. De hoedanigheid van partij als bedrijfsrevisor die tijdelijk verhinderd is, brengt dezelfde verplichtingen inzake permanente vorming met zich mee als een actieve bedrijfsrevisor. Het al dan niet actief uitvoeren van revisorale opdrachten is niet relevant voor de verplichting om eenzelfde voldoende kennisniveau inzake theoretische kennis, beroepsbekwaamheden en beroepsethiek te houden, maar wel het behouden van de titel van bedrijfsrevisor. Uit de loutere inschrijving als bedrijfsrevisor, weze het met de kwalificatie als “tijdelijk verhinderd”, vloeit eenzelfde verplichting inzake permanente vorming voort als voor actieve bedrijfsrevisoren. Het recht om deze titel te voeren (zelfs indien niet bewezen is dat partij effectief gebruik zou hebben gemaakt van dit recht), brengt immers met zich mee dat men aan dezelfde hoge verwachting inzake deskundigheid en beroepsethiek dient te voldoen, ook als men niet meer betrokken is bij de uitvoering van revisorale opdrachten. De verplichting inzake permanente vorming loopt dan ook onverkort door gedurende de periode van tijdelijk verhinderd zijn en is geenszins opgeschort of verminderd in afwachting van een eventuele hervatting van het actief uitvoeren van revisorale opdrachten.

(In dit opzicht is het dan ook niet relevant dat bedrijfsrevisoren die meer dan vijf jaren tijdelijk verhinderd zijn voortaan een mondelinge proef voor een jury moeten afleggen alvorens zij hun revisorale opdrachten mogen hernemen.)

De inbreuk op artikel 27 WTB, die voortvloeit uit de inbreuk op artikel 5, § 3, 1°, van de Norm PV, kan dan ook niet worden verschoond door erop te wijzen dat partij al ruim vijftien jaren tijdelijk verhinderd is of dat het voor een persoon, die niet meer als bedrijfsrevisor werkzaam is, zeer moeilijk zou zijn om aan artikel 5, § 3, 1°, van de Norm PV te voldoen.

Derhalve staat vast dat partij een verwijtbare inbreuk heeft gepleegd op artikel 27 WTB.

V.3. Wat betreft de grief inzake de aangevoerde schending van artikel 29, § 1, WTB

23. De sanctiecommissie dient vervolgens te oordelen of partij haar verplichting tot waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid, zoals vastgelegd in artikel 29, § 1, WTB, heeft geschonden.
24. Het College verwijst allereerst naar de argumenten opgenomen in het definitief onderzoeksverslag (schriftelijke memorie College, randnummer 1). Deze argumentatie werd samengevat in de laatste alinea van randnummer 10 van deze beslissing: door bewust niet te voldoen aan de verplichting inzake permanente vorming, gedurende meerdere jaren en zelfs nadat een hersteltermijn werd opgelegd door het College, zou partij het vertrouwen van

het publiek in het beroep van bedrijfsrevisor en de deskundigheid die daarbij hoort, schenden. Aldus zou partij reglementaire bepalingen veronachtzamen die een veruitwendiging vormen van een kernwaarde van het beroep/een essentiële pijler van het beroep vormen. Het zou tevens een miskenning inhouden van de fundamentele verplichting tot naleving van de toezichts- en controletaak waarmee het College door de wet is belast.

Het College wijst in dit verband, in het bijzonder, op de voortzetting van de niet-naleving van de verplichtingen van partij inzake permanente vorming in de periode 2020-2022. Hierbij werd niet enkel de onder V.1. vastgestelde inbreuk op artikel 5, § 3, 1°, van de Norm PV voortgezet, maar werd tevens een inbreuk gepleegd op artikel 1, § 1, van de Norm PV (definitief onderzoeksverslag, randnummer 34). Voor 2022 werd geen enkel vormingsuur geregistreerd (schriftelijke memorie College, randnummer 9).

25. Partij voert, zoals reeds aangegeven in randnummer 17 van deze beslissing, aan dat zij de inbreuken op haar verplichtingen inzake permanente vorming niet bewust zou hebben begaan, noch met enig doel om de toezichthouder te misleiden.

Verder benadrukt zij de titel van bedrijfsrevisor nooit gebruikt te hebben in het maatschappelijk verkeer gedurende de 15 jaren dat zij tijdelijk verhinderd is, alsook dat zij in al die tijd geen enkele activiteit heeft uitgevoerd die op enige manier kan worden gelinkt met haar titel van bedrijfsrevisor. Zij leidt daaruit af dat zij op geen enkele wijze het vertrouwen van het publiek heeft geschonden, noch de rechtschapenheid of waardigheid van het beroep effectief in het gedrang heeft gebracht (schriftelijke bemerkingen partij, p 3 en schriftelijke memorie van antwoord partij, p. 4).

26. De sanctiecommissie is van oordeel dat partij een inbreuk heeft gepleegd op artikel 29, § 1, WTB.

Zij is nochtans van oordeel dat niet iedere inbreuk op een toepasselijke bepaling van het geldende wetgevende, reglementaire en normatieve kader of miskenning van een voorschrift inzake de uitoefening van het beroep van bedrijfsrevisor noodzakelijk resulteert in een inbreuk op de verplichting tot waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid. Het niet naleven van artikel 5, § 3, 1°, van de Norm PV en van artikel 27 WTB, kwalificeert niet *ipso facto* als een daad die onverenigbaar is met de, op grond van art. 29, § 1, WTB, vereiste waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid.

In casu is de sanctiecommissie evenwel van oordeel dat partij zich, in haar hoedanigheid van bedrijfsrevisor met jarenlange ervaring (ingeschreven sinds ...), die op 14 september 2020 door de secretaris-generaal werd geattendeerd op een tekortkoming ten aanzien van artikel 5, § 3, 1°, van de Norm PV in de periode 2017-2019 (stuk 2 inventaris College), die op 25 maart 2021 door de oplegging van een hersteltermijn 7 maanden de kans krijgt om bij voorrang het vastgestelde tekort aan minimaal te volgen vormingsuren als vermeld in punten

1 tot 3 van artikel 5, § 1, van de Norm PV weg te werken (stuk 6 inventaris College) en daar niet in slaagt, zich scherp bewust moet zijn geweest dat zij, gedurende meerdere jaren (2017 tot op heden), haar verplichtingen inzake permanente vorming schond. Sterker nog: zij geeft toe dat zij, ondanks de herinneringsbrieven van het College, vanaf 2021 geen enkele investering meer heeft gedaan in opleidingen (schriftelijke bemerkingen partij, p. 2).

Zelfs indien het niet bewezen wordt geacht dat er sprake zou zijn van een misleiding van de toezichthouder (aangezien de geregistreerde uren vorming georganiseerd door het IBR in 2017 inderdaad werden gecompenseerd in 2018 en 2019 en partij mogelijk slechts doelde op de verplichting om gemiddeld 8 uren per jaar IBR-opleiding te volgen), noch dat er sprake zou zijn van minachting van het College door noch de geboden remediëringkans te grijpen, noch tijdig te verzoeken tot intrekking van haar hoedanigheid als bedrijfsrevisor, dan nog is de sanctiecommissie van oordeel dat partij door de bewuste en jarenlange, voortgezette tekortkoming aan haar verplichting inzake permanente vorming teneinde haar theoretische kennis, haar beroepsbekwaamheden en haar beroepsethiek op een voldoende peil te houden, zich gedraagt op een wijze die onverenigbaar zijn met de waardigheid van het beroep. De sanctiecommissie treedt immers het College bij dat partij hierdoor een reglementaire bepaling schendt die een veruitwendiging is van een kernwaarde van het beroep en het vertrouwen schendt van het publiek dat van eenieder die het recht heeft de titel van bedrijfsrevisor te dragen, een grote verwachting koestert inzake deskundigheid en beroepsethiek, die slechts kan worden ingelost door het naleven van de verplichtingen inzake permanente vorming.

Door jarenlang, minstens vanaf 26 oktober 2021 (na het verstrijken van de hersteltermijn), wanneer het voor partij, zeker getoetst aan het gedrag en inzicht van een normaal voorzichtige of zorgvuldige bedrijfsrevisor, duidelijk moet zijn geweest dat zij er niet langer in slaagde haar verplichtingen inzake permanente vorming na te leven, tot 20 april 2023 (datum van haar verzoek tot intrekking van haar hoedanigheid), bewust een bepaling die raakt aan een essentiële verplichting van het beroep (de verplichting tot permanente vorming) te schenden, gedraagt partij zich op een wijze die onverenigbaar is met de waardigheid van haar titel. Gegeven de omstandigheden had partij niet van 26 oktober 2021 tot april 2023 mogen wachten met haar verzoek tot intrekking van haar hoedanigheid van bedrijfsrevisor. Door aldus, gedurende een jaar en bijna 5 maanden, de schending inzake de verplichting inzake permanente vorming, die al teruggaat tot 2017 en waarop zij reeds werd geattendeerd in 2020, bewust verder te zetten, in 2021 zelfs iedere opleiding of vorming te staken, en maar een initiatief te nemen tot het beëindigen ervan door te verzoeken om de intrekking van de hoedanigheid van bedrijfsrevisor na ontvangst van de kennisgeving van de grieven en een herinnering aan de uitnodiging tot ophalen van de dossierstukken en van de vastgestelde procedurekalender, schendt partij de verplichting tot waardigheid van artikel 29, § 1, WTB.

Ook de vaststelling van het gevolg van deze schending, namelijk de aantasting van het vertrouwen van het publiek in de hoge mate van deskundigheid en de beroepsethiek van eenieder die het recht heeft de titel van bedrijfsrevisor te dragen, vertrouwen dat stoelt op de naleving van de verplichting inzake permanente vorming, volstaat *in casu* op zich eveneens om te besluiten tot de vaststelling dat partij door de, in V.1. en V.2. van deze beslissing, vastgestelde inbreuken, zich heeft gedragen op een wijze die niet verenigbaar is met de waardigheid die wordt verwacht van eenieder die de titel van bedrijfsrevisor mag voeren.

De sanctiecommissie volgt partij immers niet dat, bij gebrek aan het effectief gebruiken van de titel of het stellen van revisorale daden, het vertrouwen van het publiek of de geloofwaardigheid van het beroep niet zou kunnen worden geschonden of in het gedrang worden gebracht. Van belang is immers niet het al dan niet uitoefenen van revisorale opdrachten, noch het effectief gebruik maken van de titel, maar het gerechtigd zijn de titel van bedrijfsrevisor te voeren, ook al heeft men het statuut van tijdelijk verhinderd bedrijfsrevisor. De inschrijving als “tijdelijk verhinderd bedrijfsrevisor” brengt immers evenzeer en in dezelfde mate de verplichting tot permanente vorming met zich mee. De permanente vorming staat dan ook borg voor het hoge peil inzake beroepskennis en beroepsethiek die het publiek verwacht van de persoon die ingeschreven is in het openbaar register en derhalve gerechtigd is de titel van bedrijfsrevisor te dragen, ook al voert hij geen revisorale opdrachten uit/stelt hij geen revisorale daden. De vastgestelde, gekwalificeerde (zie in het bijzonder de uiteenzetting in alinea 3 en 4 van dit randnummer van deze beslissing) schending van de kernverplichting inzake permanente vorming volstaat om *in casu* te besluiten dat door dergelijk gedrag wel degelijk het vertrouwen van het publiek en de geloofwaardigheid van het beroep in het gedrang werden gebracht, en derhalve artikel 29, § 1, WTB werd geschonden.

Aangezien de feiten niet dateren van voor de inwerkingtreding (26 januari 2023) van de wet van 25 september 2022, maar de gekwalificeerde schending van de wezenlijke verplichting inzake permanente vorming, minstens bewust werd voortgezet tot april 2023 (datum waarop partij voor het eerst een initiatief nam om de inbreuken te beëindigen door het verzoeken om de intrekking van haar hoedanigheid van bedrijfsrevisor, vermeld in de schriftelijke bemerkingen d.d. 8 april 2023 en uiteindelijk gericht tot de bevoegde instantie op 20 april 2023, cf. stuk 5, inventaris partij), is het artikel 29, § 1, WTB, sowieso van toepassing *in casu*, zelfs indien zou kunnen worden getwijfeld of de wijziging van artikel 30, § 3, WTB door artikel 60 van de wet van 25 september 2022 houdende diverse bepalingen inzake economie (volgens de memorie van toelichting een “een technische correctie” die “verduidelijkt dat ook de tijdelijk verhinderd bedrijfsrevisor zich aan de verplichting van artikel 29, § 1, moet houden”, Wetsontwerp houdende diverse bepalingen inzake Economie, *Parl. St.* Kamer 2021-2022, nr. 55-2742/001, p. 68), al dan niet waarlijk interpretatief is.

V.4. Besluit

27. De sanctiecommissie besluit, op grond van de motieven zoals hoger uiteengezet in V.1., V.2. en V.3. dat Y een inbreuk heeft gepleegd op artikel 5, § 3, 1°, van de Norm PV, en op artikel 27 en artikel 29, § 1, WTB.

Een inbreuk op artikel 5, § 3, 2°, van de Norm PV in de periode 2019-2021 wordt niet bewezen geacht om de redenen uiteengezet in randnummer 18.2 van deze beslissing.

VI. Op te leggen sanctie

28. Overeenkomstig artikel 59 WTB kan de sanctiecommissie van de FSMA indien zij, overeenkomstig artikel 58 WTB wordt gevat en met naleving van de procedure als bedoeld in hoofdstuk III, afdeling 5, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, met uitzondering van de artikelen 70 en 71, een inbreuk vaststelt op de toepasselijke wettelijke, reglementaire en normatieve bepalingen, de volgende maatregelen nemen ten aanzien van de bedrijfsrevisoren (...): een waarschuwing, een berisping, een openbare verklaring op de website van de FSMA, waarin de naam van de voor de inbreuk verantwoordelijke persoon en de aard van de inbreuk worden vermeld, een tijdelijk verbod van maximaal drie jaar voor de bedrijfsrevisor, het geregistreerde auditkantoor of de vaste vertegenwoordiger om iedere beroepsmatige dienstverlening of bepaalde dienstverlening te verrichten, een openbare verklaring dat het controleverslag niet voldoet aan de eisen van artikel 28 van de richtlijn 2006/43/EG of, in voorkomend geval, van artikel 10 van verordening (EU) nr. 537/2014, een tijdelijk verbod van maximaal drie jaar voor een lid van een bedrijfsrevisorenkantoor of van een leidinggevend of bestuursorgaan van een organisatie van openbaar belang om functies in bedrijfsrevisorenkantoren of organisaties van openbaar belang te bekleden, de intrekking van de hoedanigheid van bedrijfsrevisor, een administratieve geldboete die niet meer mag bedragen dan 2.500.000 euro voor hetzelfde feit of geheel van feiten. Wanneer de inbreuk de overtreder een vermogensvoordeel heeft opgeleverd of hem in staat heeft gesteld een verlies te vermijden, mag dit maximum worden verhoogd tot het drievoud van het bedrag van dat voordeel of dat verlies.

Overeenkomstig artikel 72, § 3, eerste lid, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten dient de sanctiecommissie bij het bepalen van de administratieve maatregelen en geldboetes als bedoeld in artikel 59 WTB rekening te houden met alle relevante omstandigheden. Met toepassing van het proportionaliteitsbeginsel dient het bedrag van de administratieve geldboete die de FSMA kan opleggen, te worden bepaald rekening houdend met de ernst van de feiten en de subjectieve schuld van de partij.

29. Het College stelt voor, zoals reeds aangegeven in randnummer 11 van deze beslissing, om de hoedanigheid van bedrijfsrevisor van Y in te trekken en haar een administratieve geldboete op te leggen van 6.250 euro, rekening houdend met de aard van de ten laste gelegde feiten, de betrokken bedrijfsrevisor, de omstandigheden waarin de feiten zijn gepleegd, de goede werking van het bedrijfsrevisoraat en van de bedrijfsrevisoren in het algemeen, het algemeen belang en de weerslag van de inbreuk en de bestraffing op het gedrag of de werking van andere bedrijfsrevisoren (kennisgeving van de grieven, pagina 2). Het College wijst op de vertrouwensfunctie van de bedrijfsrevisor en het daaruit voortvloeiende strenge verwachtingspatroon. Het houdt rekening met het blanco sanctieverleden van partij en met de eventuele negatieve gevolgen die kunnen voortvloeien uit het opleggen van een sanctie. Het houdt tevens rekening met volgende verzwarende omstandigheden: het bewust niet voldoen aan een essentiële verplichting gedurende meerdere jaren en op verschillende, door de Norm PV, opgelegde niveaus (waaruit een algemene onwil zou blijken om de nodige opleiding te volgen); voortzetting van de inbreuken na tussenkomst van de secretaris-generaal en van het College, gebrek aan herstel tijdens de opgelegde hersteltermijn/geen gevolg geven aan de gevraagde remediëringkans (waaruit een manifest misprijzen ten aanzien van de toezichthouder zou blijken); ten onrechte voorhouden dat enkel in het jaar 2017 de verplichtingen inzake de permanente vorming niet werden nageleefd en dat deze inbreuken nadien werden gecompenseerd. Tot slot benadrukt het College dat partij geen financieel voordeel mag halen uit het niet deelnemen aan de vereiste permanente vorming en dat de opgelegde sancties een voldoende ontradend karakter moeten hebben om soortgelijke misbruiken in de toekomst te voorkomen.
30. In haar schriftelijke memorie van antwoord geeft partij expliciet aan zich te verzetten tegen alle voorgestelde sancties, inclusief de intrekking van haar hoedanigheid als bedrijfsrevisor (schriftelijke memorie van antwoord partij, p. 3). Zij voert aan in het verleden geen enkele schade te hebben aangebracht door niet voldoende opleiding te volgen en wijst erop dat er ook naar de toekomst geen schade zal zijn gezien haar vrijwillig verzoek tot intrekking van haar hoedanigheid gericht aan de voorzitter van het IBR. Om deze redenen verzoekt zij de sanctiecommissie de procedure af te handelen zonder sancties op te leggen, zodat het IBR, na afloop van deze sanctieprocedure, haar verzoek op grond van artikel 9, § 1, 2°, WTB kan inwilligen (schriftelijke memorie van antwoord partij, p. 6).

Tijdens de hoorzitting gaf zij daarentegen te kennen “de schrapping” (*i.e.* de intrekking van haar hoedanigheid van bedrijfsrevisor) te aanvaarden, maar sprak zij de hoop uit dat de sanctiecommissie geen administratieve geldboete zou opleggen en de beslissing niet zou bekendmaken.

Zij voert aan dat het disproportioneel zou zijn om een drievoudige sanctie op te leggen: de intrekking van de hoedanigheid van bedrijfsrevisor, een administratieve geldboete van 6.250 euro, en een bekendmaking op de website

van de FSMA gedurende 5 jaar (schriftelijke memorie van antwoord partij, p. 5-6).

Zij betwist enig financieel voordeel te hebben gehaald door niet aan permanente vormingen deel te nemen. In dit verband wijst zij er in het bijzonder op dat het niet opgaat te suggereren dat zij verkoos bezoldigde bestuursmandaten op te nemen in plaats van tijd vrij te maken om opleidingen te volgen (schriftelijke bemerkingen partij, p. 3 en schriftelijke memorie van antwoord partij, p. 5). Deze mandaten zijn immers onbezoldigd en werden opgenomen in de context van het genderdecreet, op vraag van haar werkgever. Op de hoorzitting voegde zij hier nog aan toe dat de IBR-opleidingen gratis zijn en dat zij dus de verplichting vervat in artikel 5, §3, 1°, Norm PV had kunnen naleven zonder inschrijvingsgeld te moeten betalen.

31. De sanctiecommissie trekt de hoedanigheid van bedrijfsrevisor van Y in en legt haar een administratieve geldboete op van 2000 euro.

De sanctiecommissie is van oordeel dat *in casu* de vastgestelde verzwarende omstandigheden van de inbreuk op de verplichting inzake permanente vorming (waaruit trouwens een schending van de waardigheid werd afgeleid), in het bijzonder de omstandigheid dat partij reeds in 2020 werd geattendeerd op de tekortkoming, heeft nagelaten de vastgestelde inbreuk op artikel 5, § 3, 1°, van de Norm PV te herstellen binnen de opgelegde hersteltermijn van 7 maanden, en, daarenboven, de inbreuk op de verplichting om haar permanente vorming op continue wijze verder te zetten teneinde haar beroepskennis en beroepsethiek op een voldoende peil te houden, heeft voortgezet tot 20 april 2023, zulks zelfs nadat zij in 2021 iedere opleiding of vorming had gestaakt, alvorens een initiatief te nemen om een einde te stellen aan deze flagrante inbreuk op de wezenlijke verplichting inzake permanente vorming (door het IBR te verzoeken haar hoedanigheid van bedrijfsrevisor in te trekken), van die aard zijn dat, bovenop de intrekking van haar hoedanigheid als bedrijfsrevisor, tevens een administratieve geldboete dient te worden opgelegd.

Bij het bepalen van deze sanctie, bestaande in de intrekking van de hoedanigheid van bedrijfsrevisor en het opleggen van een administratieve geldboete van 2000 euro, heeft de sanctiecommissie meer bepaald rekening gehouden met de hiernavolgende omstandigheden.

De sanctiecommissie hield rekening met volgende, voor partij, gunstige elementen bij het vaststellen van deze sanctie: haar blanco sanctieverleden, waarbij er in het bijzonder op wordt gewezen dat zij sedert ... reeds is ingeschreven in het openbaar register der bedrijfsrevisoren; de afwezigheid van een vermogensnadeel voor derden; een voldoende mate van medewerking (erkenning van de begane inbreuken op verplichtingen inzake permanente vorming).

Ofschoon de sanctiecommissie het College volgt dat in principe een financieel voordeel kan worden geput uit de inbreuken op de verplichtingen inzake

permanente vorming aangezien de uren niet besteed aan permanente vorming kunnen worden besteed aan andere professionele en dus winstgevende activiteiten en doordat de kosten verbonden aan permanente vorming vermeden kunnen worden, is de sanctiecommissie van oordeel dat dit, overigens niet begrote of bepaalde voordeel, *in casu* verwaarloosbaar is aangezien zij geloof hecht aan het relaas van partij dat zij buiten haar werk als bediende (waar de onbezoldigde bestuursmandaten deel van uitmaken) geen tijd over had voor andere winstgevende activiteiten en dat niet wordt betwist dat er geen inschrijvingsgeld moet worden betaald voor het volgen van vorming georganiseerd door het IBR.

De sanctiecommissie treedt het College bij wat het bestaan betreft van volgende verzwarende omstandigheden of elementen die het opleggen van een voldoende zware sanctie rechtvaardigen en die betrekking hebben op de ernst en de duur van de inbreuk en op de mate van verantwoordelijkheid van partij: het bewust niet voldoen aan de essentiële verplichting inzake permanente vorming gedurende meerdere jaren; voortzetting van de inbreuken na tussenkomst van de secretaris-generaal en van het College, gebrek aan herstel tijdens de opgelegde hersteltermijn/geen gevolg geven aan de geboden remediëringkans, maar integendeel iedere vorming staken in 2021.

De sanctiecommissie treedt het College ook bij dat de sanctie een voldoende ontradend effect moet hebben en dat zulks, in de gegeven omstandigheden, het opleggen van een administratieve geldboete bovenop de intrekking van de hoedanigheid van bedrijfsrevisor mede rechtvaardigt.

Gelet op de huidige functie van partij als ..., mag er bovendien van worden uitgegaan dat de opgelegde boete haar financiële draagkracht niet te boven gaat.

Op grond van al deze elementen en met name gelet op de in overweging genomen sanctieverzwarende elementen/de gekwalificeerde omstandigheden van de inbreuk op de wezenlijke verplichting inzake permanente vorming (zie ook de tweede alinea van dit randnummer van deze beslissing) acht de sanctiecommissie de intrekking van de hoedanigheid van bedrijfsrevisor een noodzakelijke, maar onvoldoende zware sanctie. Van de andere in artikel 59, § 1, WTB opgesomde administratieve maatregelen die de sanctiecommissie kan opleggen, gelet op de vastgestelde inbreuken en de mogelijkheid om deze maatregel te combineren met de intrekking van de hoedanigheid van bedrijfsrevisor, en gelet op de hierboven opgesomde, voor het vaststellen van de op te leggen sanctie, relevante elementen (gunstige en verzwarende), worden de waarschuwing en de berisping te licht bevonden. De aangewezen, gepaste of evenredige sanctie, bovenop de intrekking van de hoedanigheid van bedrijfsrevisor, bestaat in het opleggen van een administratieve geldboete waarbij de hoogte van de opgelegde boete wordt bepaald, opnieuw rekening houdend met alle relevante (gunstige en verzwarende), bewezen geachte

elementen, hierboven opgesomd, alsook met de tevens opgelegde maatregel van de intrekking van de hoedanigheid van bedrijfsrevisor.

Op grond van al deze elementen, daarbij rekening houdend met de ernst van de feiten en de verantwoordelijkheid of subjectieve schuld van partij, acht de sanctiecommissie het gepast om de hoedanigheid van bedrijfsrevisor van Y in te trekken en haar een administratieve geldboete van 2.000 euro op te leggen.

VII. Bekendmaking

32. Overeenkomstig artikel 72, § 3, vierde lid, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten worden de beslissingen van de sanctiecommissie in beginsel nominatief bekendgemaakt op de website van de FSMA. De sanctiecommissie kan deze bekendmaking uitstellen of tot de anonieme bekendmaking overgaan indien de nominatieve bekendmaking een onevenredig nadeel dreigt te berokkenen aan de betrokken personen of een lopend onderzoek of de stabiliteit van het financieel systeem of de financiële markten in gevaar zou brengen. Zij kan tevens beslissen tot niet-bekendmaking indien uitstel van bekendmaking of anonieme bekendmaking als onvoldoende worden beschouwd om te waarborgen dat de stabiliteit van het financieel systeem of de financiële markten niet in gevaar wordt gebracht, of om de evenredigheid te waarborgen van de bekendmaking in geval van een beslissing die wordt geacht van geringere betekenis te zijn.

33. Het College vraagt de nominatieve bekendmaking van de beslissing zoals deze in regel wordt voorzien door artikel 72, § 3, vierde lid, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten en dit gedurende vijf jaar.

Het is van oordeel dat geen van de, door artikel 72, § 3, vijfde lid, van dezelfde wet, voorziene uitzonderingen op voormelde regel van de nominale of nominatieve bekendmaking van de beslissing *in casu* van toepassing zijn.

Het is tevens van oordeel dat partij geen overtuigende elementen aanbrengt die de bekendmaking onevenredig zouden maken.

34. Partij verzoekt in hoofdorde om de beslissing niet bekend te maken.

Zij is van oordeel dat de bekendmaking gezien haar “schrapping als bedrijfsrevisor” (intrekking van hoedanigheid) haar doel voorbijgaat, dat er dan “geen enkele baat is voor het algemeen economisch maatschappelijk belang dat haar naam 5 jaren zou worden vermeld op de website van de FSMA in het kader van sancties aan een bedrijfsrevisor” (memorie van antwoord partij, p. 6).

Zij wijst er tevens op dat de bekendmaking negatieve gevolgen kan hebben voor haar huidige professionele carrière (memorie van antwoord partij, p. 6).

35. De sanctiecommissie ziet geen reden om haar beslissing met betrekking tot de hierboven vastgestelde inbreuken en de daarvoor gepaste sanctie niet op de normale wijze bekend te maken en aldus tot diens ontradend effect bij te dragen.

Er is geen sprake van een gevaar voor een lopend onderzoek of voor de stabiliteit van het financieel systeem of de financiële markten.

De nominatieve bekendmaking is evenmin van aard onevenredig nadeel te veroorzaken. De eventuele nadelige impact op het professionele leven van partij indien bekend wordt gemaakt dat zij, in haar hoedanigheid van tijdelijk verhinderd bedrijfsrevisor, inbreuken heeft gepleegd op de verplichtingen inzake permanente vorming en, gelet op de bewuste voortzetting ervan, eveneens op de waardigheid, is een normaal gevolg van de wettelijke, in regel voorziene bekendmaking, en niet disproportioneel in het licht van de begane inbreuken waarvan zij de gevolgen moet dragen. De beslissing vermeldt ook dat partij, sinds haar inschrijving als bedrijfsrevisor in ..., nooit werd veroordeeld voor enige deontologische inbreuk en dat met haar blanco sanctieverleden als sanctieverminderend element rekening werd gehouden. Overigens kan de precieze draagwijdte van de inbreuken op de verplichting inzake permanente vorming die het voorwerp zijn van deze beslissing worden beoordeeld door kennisname van deze beslissing, hetgeen van aard is de door partij gevreesde nefaste impact van de nominatieve bekendmaking van deze beslissing voor haar verdere professionele carrière te temperen.

De bewuste niet-naleving van de verplichtingen inzake permanente vorming door een tijdelijk verhinderd bedrijfsrevisor, en de bewuste voortzetting ervan gedurende meer dan een jaar, tot na de kennisgeving van de grieven, kan trouwens niet geacht worden van geringe betekenis te zijn, gelet op het belang van de permanente vorming door eenieder die gerechtigd is de titel van bedrijfsrevisor te voeren om het vertrouwen van het publiek te waarborgen, de geloofwaardigheid van het beroep te versterken en het algemeen belang te beschermen. Het verantwoordt, integendeel, rekening houdende met de reeds opgelegde sanctie, een nominatieve bekendmaking van de beslissing teneinde (zoals reeds aangegeven) bij te dragen tot diens ontradend effect, ook ten aanzien van andere, potentiële inbreukplegers, en het vertrouwen van het publiek te versterken.

De nominatieve bekendmaking kan echter beperkt blijven tot zes maanden teneinde de evenredigheid van de bekendmaking te verzekeren. Ook de namen en gegevens die derden betreffen, dienen te worden weggelaten om hun anonimiteit te vrijwaren en hun legitieme belangen niet te schaden.

Beslissing

36. De sanctiecommissie,
samengesteld uit de personen die deze beslissing ondertekenen,
beslist om deze redenen, na deliberatie,
- 1° vast te stellen dat Y een inbreuk heeft gepleegd op artikel 5, § 3, 1°, van de Norm PV en op artikelen 27 en 29, § 1, WTB;
 - 2° vast te stellen dat niet bewezen is dat Y een inbreuk pleegde op artikel 5, § 3, 2°, van de Norm PV;
 - 3° met toepassing van artikel 59, § 1, WTB, en van artikel 72, § 3, eerste lid, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, de hoedanigheid van bedrijfsrevisor van Y in te trekken en haar een administratieve geldboete van 2000 euro op te leggen;
 - 4° met toepassing van artikel 72, § 3, vierde en zesde lid, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, de beslissing nominatief bekend te maken op de website van de FSMA, met weglating van de namen en gegevens van in deze beslissing vermelde derden teneinde hun anonimiteit te vrijwaren en hun legitieme belangen niet te schaden; met dien verstande dat na verloop van zes maanden de bekendmaking anoniem zal zijn.

Brussel, 15 september 2023

Michel ROZIE

Kristof STOUTHUYSEN

Erwin FRANCIS